

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa J. G.
przeciwko Szkole Podstawowej w Z.
o przywrócenie do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20
września 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w
Zamościu
z dnia 29 września 2021 r., sygn. akt IV Pa 21/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Szkoły Podstawowej w Z. na rzecz J. G. kwotę
240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Zamościu w sprawie z powództwa J. G. przeciwko Szkole Podstawowej w Z. o przywrócenie do pracy, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu z dnia 12 października 2020 r., którym przywrócono powoda do pracy u pozwanej na poprzednie warunki pracy i płacy, na stanowisku nauczyciela z obowiązkowym tygodniowym pensum w wymiarze 18 godzin.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżąca wniosła o uchylenie

zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi lub innemu Sądowi równorzędnemu, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie apelacji pozwanej w całości, a ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych, za wszystkie instancje, w tym za postępowanie wywołane niniejszą skargą.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego:

1) art. 8 k.p., polegające na błędnym przyjęciu, iż przywrócenie powoda do pracy jest zasadne i zgodne z zasadami współżycia społecznego, podczas gdy zachowanie powoda polegające na m.in. niewywiązywaniu się od dnia 3 września 2019 r. z obowiązków nauczyciela świetlicy Szkoły Podstawowej w Z. pozostawiając tym samym dzieci znajdujące się tam bez jakiegokolwiek opieki, zaprzestania przychodzenia do pracy i świadczenia obowiązków pracowniczych, porzuceniu pracy bez wyraźnie podanej przyczyny, składaniu licznych wniosków oraz skarg i petycji mających na celu destabilizację pozwanej, przekroczeniu granic dozwolonej krytyki w stosunku do przełożonego oraz niestosowaniu się do poleceń wydawanych przez dyrekcję szkoły; 2) art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 854; dalej: ustawa o związkach zawodowych), polegające na tym, że ochrona wynikająca z tego przepisu rozciąga się również na interes osobisty oraz zachowanie pracownika, podczas gdy utrwalone orzecznictwo w sposób jasny wskazuje, że gwarancja trwałości stosunku pracy pracowników wynikających z tego przepisu służy głównie prowadzeniu działalności związkowej, przez co w sposób całkowity została pominięta dopuszczalność oddalenia roszczenia o przywrócenia do pracy w oparciu o art. 8 k.p. w związku z art. 477¹ k.p.c.

Skarżąca podniosła również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy: 1) art. 177 § 1 pkt. 4 k.p.c., polegające na całkowitym pominięciu przez Sąd drugiej instancji wyniku postępowania karnego, podczas gdy wynik postępowania karnego miałby istotny wpływ na wynik niniejszego postępowania; 2) art. 379 pkt 5 k.p.c., polegające na tym, że strona pozwana w odpowiednim terminie oraz zgodnie z powszechnie

obowiązującymi przepisami prawa, złożyła zaświadczenie od lekarza sądowego usprawiedliwiające nieobecność dyrektora, a w dalszym postępowaniu Sąd całkowite pominął dowód z przesłuchania dyrektora pozwanego uznając, że zeznania te nie wniosłyby nic istotnego do sprawy, podczas gdy w sposób niewątpliwy przedmiotowe zeznania miałyby istotny wpływ na wynik niniejszego postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na art. 398⁹ § 1 pkt. 2 i 4 k.p.c., wskazując, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Skarżąca podniosła, że potrzeba wykładni przepisów dotyczy art. 8 k.p. w kontekście konieczności wyjaśnienia, czy przesłanki, na podstawie których pozwana zdecydowała się wypowiedzieć stosunek pracy powodowi jawią się jako zasadne i czy mieszczą się w granicach powołanego przepisu prawa, a także jakie przesłanki musiałyby zajść, żeby pozwana mogła dokonać wypowiedzenia stosunku pracy powodowi. W ocenie skarżącej potrzeba wykładni dotyczy również art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy o związkach zawodowych w kontekście konieczności wyjaśnienia, czy w przedmiotowej sprawie przesłanki polegające na niewywiązywaniu się od dnia 3 września 2019 r. z obowiązków nauczyciela świetlicy Szkoły Podstawowej w Z. pozostawiając tym samym dzieci znajdujące się tam bez jakiegokolwiek opieki, zaprzestania przychodzenia do pracy i świadczenia obowiązków pracowniczych, porzuceniu pracy bez wyraźnie podanej przyczyny, składaniu licznych wniosków oraz skarg i petycji mających na celu destabilizację szkoły, przekroczeniu granic dozwolonej krytyki w stosunku do przełożonego oraz niestosowaniu się do poleceń wydawanych przez dyrekcję szkoły wystarczają do tego, aby dyrektor szkoły, pomimo istnienia tego przepisu prawa, mógł w jakikolwiek sposób interweniować względem nauczyciela, który dopuszcza się powyższych naruszeń i zarazem jest chroniony przez zakładową organizację członkowską albowiem jest w jej zarządzie, co daje przypuszczenie, iż jest on wręcz „nietykalny” i nawet dopuszczenie się przez niego tych naruszeń nie daje dyrektorowi szkoły żadnych możliwości do tego, aby dany nauczyciel poniósł większe konsekwencje swojego zachowania.

Ponadto zdaniem skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna zważywszy na fakt, że w istocie niesłusznym było naruszenie art. 8 k.p., przez stwierdzenie, iż przywrócenie powoda do pracy jest zasadne i zgodne z zasadami współżycia społecznego oraz naruszenie art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy o związkach zawodowych przez stwierdzenie, że ochrona wynikająca z przedmiotowego przepisu rozciąga się również na interes osobisty oraz zachowanie pracownika, podczas gdy utrwalone orzecznictwo w sposób jasny wskazuje, że gwarancja trwałości stosunku pracy pracowników wynikających z tego przepisu służy głównie prowadzeniu działalności związkowej, przez co w sposób całkowity została pominięta dopuszczalność oddalenia roszczenia o przywrócenie do pracy w oparciu o art. 8 k.p. w związku z art. 477¹ k.p.c. W ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna również z uwagi na naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c., przez stwierdzenie, że strona pozwana w odpowiednim terminie oraz zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa złożyła zaświadczenie od lekarza sądowego usprawiedliwiające nieobecność dyrektora, a w dalszym postępowaniu Sąd całkowite pominął dowód z przesłuchania dyrektora pozwanego uznając, że zeznania te nie wniosłyby nic istotnego do sprawy, podczas gdy w sposób niewątpliwy przedmiotowe zeznania miałyby istotny wpływ na wynik postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba

rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z uwagi na to, że skarżąca jako przyczynę uzasadniającą przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała występowanie potrzeby wykładni przepisów i oczywistą zasadność skargi, stwierdzić należy, że zapatrywania te wzajemnie się wykluczają. Nie można bowiem równocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku było efektem oczywistego naruszenia przepisów rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, oraz sugerować, iż prawo to wymaga wykładni w ramach istotnego zagadnienia prawnego, które

występuje wszakże tylko wtedy, gdy stosowanie konkretnych przepisów budzi poważne wątpliwości.

Ponadto zauważyć należy, że skarżąca powołując się na potrzebę wykładni art. 8 k.p. i art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy o związkach zawodowych w istocie potrzebę ich wykładni sprowadza jedynie do ponownego rozpoznania sprawy. Podkreślić zatem należy, że Sąd Najwyższy nie jest sądem trzeciej instancji. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2022 r., I CSK 3439/22, LEX nr 3549672; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2022 r., I CSK 3736/22, LEX nr 3498548).

Skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawarła, mając na względzie powyższe uwagi, stosownej juretrycznej argumentacji wykazującej, że w sprawie rzeczywiście występuje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Uzasadnienie potrzeby wykładni przepisów art. 8 k.p.c. i art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy o związkach zawodowych ogranicza ona w istocie tylko niemalże do prostego odwołania się do podstaw skargi kasacyjnej, nie formułując potrzeby wykładni w sposób abstrakcyjny, ale jedynie zmierzający do rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy. Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. "przedsądu", natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach "przedsądu" bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08,

LexPolonica nr 3058328). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 Nr 13, poz. 5; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2023 r., III PSK 105/22, LEX nr 3576679).

Zauważyć jednakże chociażby można, że regulacja zawarta w art. 8 k.p. należy do kategorii przepisów prawa zawierających klauzule generalne (zwroty niedookreślone), wobec czego z natury rzeczy ma charakter ogólny, a jej zastosowanie jest ściśle uzależnione od konkretnych okoliczności faktycznych.

Zawarte powyżej uwagi odnoszą się również do podnoszonej przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci jej oczywistej zasadności. Podkreślić należy, że skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Nie jest wystarczające powołanie się na przepisy zawarte w podstawach skargi bowiem podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępują one ani nie uzupełniają podstawy przedsądu. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidulany interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. O ile zasadne podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) mogą prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej, to w przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma dopiero oczywista zasadność skargi, czyli samodzielne (odrębne od podstaw kasacyjnych) wskazanie i wykazanie we wniosku naruszenia przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok, jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., I UK 250/19, LEX nr 3029692).

Samo oddalenie wniosku dowodowego także nie stanowi uchybienia, które mogłyby zostać zakwalifikowane jako pozbawienie strony możliwości obrony praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2013 r., I UK 349/12, LEX nr 1555193; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., I UK 362/17, LEX nr 2540121; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2022 r., I CSK 2935/22, LEX nr 3412184). Sąd Okręgowy odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do zarzutu pominięcia przez Sąd pierwszej instancji dowodu z przesłuchania dyrektora pozwanej, a skonfrontowanie uzasadnienia tezy skarżącej o oczywistej zasadności skargi z treścią uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w części wyjaśniającej przyczyny pominięcia w sprawie dowodu z przesłuchania strony pozwanej prowadzi do konstatacji, że czwarta przyczyna kasacyjna również w tym zakresie nie została wykazana.

W konkluzji stwierdzić należy, że w sprawie nie występują podnoszone przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(G.Z.)

[ms]